

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$5.00
Za pol leta..... 3.00
Za New York celo leto.... 6.00
Za inozemstvo celo leto... 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 116. — ŠTEV. 116.

NEW YORK, MONDAY, MAY 17, 1920. — PONDELJEK, 17. MAJA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

CARRANZA JE PRODRIL USTAŠKE VRSTE

S TISOČEM SVOJIM PRISTAŠEV SE JE BAJE UMAKNIL V GORE. — BOJI SO BILI ZELO KRVAVI. — CARRANZA JE IMEL NA RAZPOLAGO DVA AEROPLANA IN VEČ TOPOV.

Washington, D. C., 16. maja. — Semkaj došla oficijelna brzojavka ustakega voditelja Obregona poroča, da je predsednik Carranza, po bojih ki so trajali več dni, prodril krog revolucionarnih čet ter da skuša priti s tisoč svojimi pristaši v južni smeri v gore. Del svojih čet je pustil zadaj, da tako zavleče zasledovanje od strani ustašev.

Po mnenju tukajšnjih vladnih krogov je postal položaj vsled Carranzovega bega še bolj zapleten, kajti dokler bo na prostih nogah, bo predstavljal terišče za vse nasprotnike novega režima. Tukaj pa zelo dvomijo, da bo vsprico svoje visoke starosti ter slabega zdravja zamogel prenesti naporno in dolgotrajno jezo skozi gore.

Soglasno z oficijelnimi poročili, niso bili baje boji med ustaši in vladnimi četami preveč ostri in ustaške čete so si na temelju Obregonove povelja predvsem prizadevale štediti Carranza in njegove ljudi.

Neki tukajšnji ustaški agent, ki pravi, da je trgovski atašej nove vlade, je večeraj izjavil, da je dobil od mehiškega informacijskega urada poročilo, da se je Carranza z 800 možmi v gorah vdal, ko je bil popolnoma obkrojen. To poročilo pa ne smatrajo kot vrjetno.

Vera Cruz, Mehika, 16. maja. — Soglasno s poročili, ki so dospela sem, je zasledoval Carranza s svojim udarcem skozi ustaške čete namen, da se na ta način izogne velikemu splošnemu napadu, katerega so pripravljali revolucionarji s tem, da so pošiljali na lice mesta močna ojačenja.

Predno je prebil ustaško črto, je baje uničil več železniških vagonov ter ves vojni material, kolikor ga ni mogel vzeti s seboj.

Njegove čete so baje imele dosti topov in strojnih pušk ter so sprejele napadajoče ustaše z uspešnim ognjem.

Na razpolago je imel tudi dva aeroplana, vsled česar je zamogel natanko dognati ustaške postojanke. Izgube so bile na obeh straneh baje zelo težke.

KNOXOVA MIROVNA RESOLUCIJA SPREJETA

Senat je sprejel Knoxovo mirovno resolucijo, ki proglašja konec vojnega stanja z Nemčijo.

Washington, D. C., 16. maja. — S 43 glasovi proti 38 je sprejel večeraj senat Knoxovo mirovno resolucijo, ki izjavlja, da se končuje vojno stanje z Nemčijo.

Pred končnim glasovanjem je sklenil senat z istim razmerjem glasov staviti Knoxovo resolucijo na mesto takozvane Porterjeve resolucije, ki je bila sprejeta v poslanski zbornici.

Resolucija bo sedaj izročena zbornici, kjer se bo izravnavalo difference med resolucijama.

Trije demokrati, namreč Reed iz Mo., Walsh iz Mass. in Sheelds iz Tenn., so glasovali za resolucijo. En republikanec, namreč Nelson iz Minn., je glasoval proti.

Takoj po sprejemu resolucije je stavil senator Reed iz Mo. predlog, da se takoj prekliče vse vojne časne postave.

Kot je danes razvidno, ne bo mogoče spraviti resolucije preko predsednikovega veta, katerega je brez dvoma pričakovati.

FRANCOSKI STRAJKARJI SE VRAČAJO NA DELO.

Pariz, Francija, 16. maja. — Strajkajoči železničarji se vračajo na delo. Stavka uslužbenecv in plinarjev se je izjalovila, in me-

DEVICA ORLEANSKA PROGLAŠENA SVETNICAM.

Rim, Italija, 16. maja. — Danes je papež Benedikt v katedrali sv. Petra proglasil francosko narodno junakinjo, devico Orleansko, za svetnico. Take slavnosti kot je bila ta, ni bilo že dolgo v stolni cerkvi. Notranjost bazilike je bila razkošno okrašena. Posebca oder je bil napravljen za inozemske diplomate ter za potomce družine device Orleanske.

Tudi po drugih mestih kot na primer v Parizu in Londonu so se vršile velike slavnosti.

KAKO STAVIJO ARGENTINCI?

Buenos Aires, Argentina, 16. maja. — Argentinci, jako radi stavijo. Iz zadnje statistike je razvidno, da se je zastavilo zadnje leto v tej deželi 176.000.000 dolarjev pri konjskih dirkah, loteriji itd. Povprečno je zastavil vsak Argentinec 22 dolarjev.

TIFUS V KIJEVU.

Varšava, Poljska, 15. maja. — Tifus v Kijevu ni tako razvit kot se misliše poljske zdravstvene oblasti, ko so bile navezane edino- le na brezlična boljševiška poročila.

Časopisi so začeli zopet izhajati. Sovjetska vlada določa, da ne sme razen v Moskvi in Petrogradu nikjer drugje izhajati kak časopis.

sto je razsvetljeno kot ponavadi. Položaj v Havru je veliko boljši, dočim v Marseilles stoji še ves promet.

"SUSQUEHANNA" NE ODPLUJE

Za potovanje v stero domovino so se pojavile zopet nove težkote. V Franciji je velika stavka, vsled česar francoski parniki, na katerih je navadno potevalo največ naših rojakov, ne vozijo. Kadar bo ta stavka končana in se bo zopet pričel redni potniški promet, bomo naznanili v "Glas Naroda".

Vsled te stavke je za Jugoslovane odprta samo Cosulichova proga, katere parniki vozijo v Trst. Pa tudi tu so se pojavile ovire: parnik "Susquehanna", ki bi bil imel odpluti 12. maja, je zopet prekličen, tako da od parnika "Argentina", ki odpluje 5. junija, pa do parnika "President Wilson", ki odpluje 8. julija, nimamo na razpolago nobenega parnika.

Oni rojaki, katerih smo sporočili, da smo za nje preskrbeli prostore na "Susquehanni", naj tedaj ne pridejo v New York v juniju, kakor jim je bilo naročeno, temveč šele okoli 4. julija, ker smo jih vpisali za parnik "President Wilson".

Vsem onim pa, ki so bili namenjeni v kratkem odpotovati v Jugoslavijo, svetujemo, da ostanejo na svojih mestih in pri svojem delu, dokler ne bomo v našem listu sporočili, da so se razmere kaj izboljšale in je potovanje zopet odprto.

Frank Schner.

REVOLUCIONARJI KORAKAJO PO ULICAH JUAREZA.

BOLŠEVIKI SE PRIPRAVLJAJO DOBITI POMOČ VLADE

Vsi načrti za mirovno delo so bili zastavljeni. — Produkcija vojnega materiala. — Vojno pravo.

London, Anglija, 16. maja. — Močni protinaskoki boljševikov v okolici Kijeva so bili odbiti s težimi izgubami za napadalec, kot se glasi v nekem današnjem poročilu iz Varšave. Poročilo trdi nadalje, da so bile potopljene v Dnjepru štiri boljševiške oklopne ladje in da so vjeli Poljaki nadaljnih 2000 boljševikov. V nekem nadaljnjem poročilu iz Varšave se glasi, da Poljska ofenziva na vseh frontah uspešno napreduje.

Moskva, Rusija, 14. maja. — Dekret, katerega je enajstega maja izdal centralni izvrševalni odbor, proklamira vojno pravo v centralni in severni Rusiji ter v ozemlju Arhangelska.

Provincijalnemu izvrševalnemu odboru se je izročilo polnomoč, da zavaruje železnice, vojaški proviant, skladišča ter da kontrolira brzojavne in telefonske zveze. Centralni odbor je nadalje odredil 24 urni delavnik v upravnih uradih, ter se bo odredilo vse potrebno, da se pospeši produkcijo vojnega materiala.

Do odprave vojnega stanja imajo izvrševalni odbori iste polnomoči kot vojaška sodišča, da zavarujejo izvršenje tega programa ter da kaznujejo nepokorščino. Ukaza sta podpisala Kalinin in Lenin.

Neizogibno prekinjenje v razvoju mirnih industrij vsled osredotočenja vseh naporov na produkcijo vojnega materiala, bo preložilo na poznejši čas izvršenje vseh načrtov za zopetni pričetek uvažanja in izvažanja.

Vladivostok, 16. maja. — Soglasno s poročilom iz Irkutskaja, je predlagala ruska sovjetska vlada sklenitev premirja med Japonci in Sibirici.

ZID PROTI RUSKI INVAZIJI.

Kodanj, Dansko, 13. maja. — Poljski zastopnik v Estonski, M. Vasiljevski, je rekel, da je sedanja poljska ofenziva proti Rusom le začetek izvrševanja programa, katerega so napravile severne države. Proti Rusiji so se zvezale ter bodo napravile trden zid proti njej Poljska, Finska in Rumunska.

NAČRTI ZA DVIGNEJJE "LUSITANIJ".

London, Anglija, 13. maja. — V ladjedelskih krogih je opaziti veliko zanimanje za vest, da se bo poskušilo dvigniti iz morja "Lusitanijo", katero so potopili Nemci.

ŽELEZNICE SKUŠAJO DOBITI POMOČ VLADE

Meddržavna trgovska komisija naj bi kontrolirala uporabo vojnega materiala železnice.

Washington, D. C., 16. maja. — Meddržavna trgovska komisija sama je predlagala državno kontrolo narodnega transportnega materiala ter uporabo in razdelitev slednjega.

Poslovodje 25 železnice so komisiji sporočili, da so prisiljeni k temu koraku, da na ta način preprečijo možno izjalovljenje razdelitve živih ter drugih za življenje neobhodno potrebnih stvari. Kot vzrok za to presenetljivo prošnjo navajajo pomanjkanje voz in drugega materiala ter tudi stavko premikarjev.

Meddržavna trgovska komisija naj bi kontrolirala na temelju Cumminsove postave razdelitev vojnega materiala, omejila potniško službo teh izdajala vse ukaze, tikačoe se prednosti pri prevažanju blaga.

Po mnenju železniških družb je položaj tak, da je treba korakov kot se jih je storilo v pričetku vojne.

Takoj po izročitvi prošnje je podala meddržavna trgovska komisija izjavo, da bo storila korake na temelju katerih bo izvajala vse dolžnosti in polnomoči, ki jih ima v slučaju potrebe, da na ta način odpmore sedanjemu položaju.

LLOYD GEORGE IN MILLERAND.

Pariz, Francija, 13. maja. — Jutri bo odpotoval od tukaj ministriški predsednik Millerand v Folkstone, Anglija, kjer se bo sestel z angleškim ministriškim predsednikom Lloyd Georgom. Tam bosta razpravljala o konferenci v Spaa.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanji razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem, po ozemlju, ki je zasedeno po italijanski armadi. Jamčimo ali garantiramo za vako pošiljatev, toda za kakšno mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir		\$ 3.00
100 lir		\$ 5.70
300 lir		\$ 16.50
500 lir		\$ 27.50
1000 lir		\$ 54.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order, ali pa po New York Bank Draft. (To je pristna rimska raca.)

ENVER PAŠA JE DOSPEL V BAKU

Pod njegovim vodstvom je dospela močna armada v Transkavkazijo. — Poziv na svetovno vojno.

London, Anglija, 16. maja. — Tukajšnji "Times" je dobil iz Aten brzojavko, ki naznanja, da je Enver paša, bivši turški vojni minister, došel v Baku, v Transkavkazijo.

Dopisnik poroča nadalje, da se rusko-tartarska armada, ki šteje približno 50.000 mož, pomika v smeri proti Georgiji in Batumu, ter da hoče stopiti v stik s turškim narodnim voditeljem Mustafa pašo.

Carigrad, Turčija, 15. maja. — Od 1. pa do 11. maja so se vršili neprestano vroči boji med Aserbejdžanci in Georgijci. Georgijci se bili v premoči ter so poglali sovražnika nazaj, ko je hotel razdejati mostove.

V Carigradu je bila danes skoraj na vsaki hiši nabita proklamacija ki nosi naslov: Mohamedanci, naprej v Anatolijo!

Nadalje pravi proklamacija: — Položaj je jasen. Zakaj čakate? Najbrže nameravajo kristjani vzpizoriti križarsko vojno proti mohamedaneem. V kaj stavite svoje upanje? Vstanite in zgrabite za orožje!

Pred kratkim je poročal ameriški poročevalec Karl H. Wiegand, da je došel Enver paša v Moskvu ter stopil na čelo turškega narodnega gibanja. Njegov brat, Nuri paša je bil s pomočjo sovjetskih čet zasedel pred kratkim Baku.

SMRT PETIH IZDAJALCEV.

Pariz, Francija, 15. maja. — V kaznišnici v Vincennes so bili danes usmrčeni štirje možki in ena ženska, katere je julija meseca preteklega leta spoznalo vojno sodišče krivim, da so bili v izdajalskih stikih z Nemčijo tekom zasedanja francoskega ozemlja.

Vojništvo jih je takoj po obsodbi ustrelilo. V celem je bilo pri tozadevnem procesu stavljenih pred sodišče triindvajset oseb, ki so baje dajale Nemcem informacije tekom zasedanja mesta Laon. Enajst teh je sodišče obsodilo na ječo od enega do dvajsetih let, šest izpustilo, pet pa obsodilo na smrt.

ČEHO-SLOVAKI OBOROŽUJEJO MADŽARE.

Rim, Italija, 16. maja. — Poročevalec lista "Epoca" javlja iz Zadra, da so bila potrjena poročila, soglasno s katerimi oborožuje Čehoslovaka Madžare, ki se hočejo boriti proti Jugoslaviji. (To je pristna rimska raca.)

ALI BODO FRANCOZI IZPRAZNILI FRANKFURT?

FRANCOSKE ČETE SO BAJE ZAČELE ZAPUŠČATI FRANKFURT. — FORMALNO POVELJE SE NI BILO IZDANO. — SOCIJALISTI SE JAKO JEZE NA PREDSEDNIKA EBERTA.

Pariz, Francija, 16. maja. — Umikanje francoskih čet iz Frankfurta se je že pričelo, čeprav se ni bilo izdalo formalno povelje za popolno izpraznenje zasedenega ozemlja od strani francoske vlade, ki še vedno čaka poročil medzavezniške vojaške komisije glede končne umaknitve nemških sil iz ruhr okraja.

Umaknitev francoskih čet se je pričela pričetkom prejšnjega tedna ter so jo polagoma izvedli, tako da je ostal sedaj le še majhen del Francozov v Frankfurtu. Pretežna večina vojakov z municijo in proviantom vred se že nahaja v notranjosti francoskih čet.

London, Anglija, 15. maja. — Soglasno s poročilom neke brzojavne agencije je konservativni član nemške narodne skupščine von Graefe namignil, da nameravajo nemški komunisti vzpizoriti novo ustajo.

V poročilu se glasi, da je Graefe sporočil obrambnemu ministru da se vrše na Meklenburškem redni komunistični sestanki. Berlin, Nemčija, 16. maja. — V nekem članku v "Tageblattu" pozivlja dr. Dernburg narod na posebno uro dela na dan, da bo na ta način rešena domovina.

Opirajoč se na statistike, ki kažejo povprečni delavni dan deset ur in pol, je izračunal Dernburg, da bi imela uvedba osemurnega delavnika za posledico izgubo v produkciji, ki bi znašala 27 milijonov mark na leto, ki pa bi, če bi se jih prihranilo, znižale cene živil, oblek in surovin ter s tem tudi izboljšale nemško valuto.

Berlin, Nemčija, 16. maja. — Potem, ko je bila izvršena smrtna obsodba nad nekim Kristjanom Kopp, ki je bil obsojen pred vojnimi sodiščem na smrt radi umora nekega častnika državne brambe, so dali socialisti v Jeni izraza svojemu velikemu zaničevanju in gnusu do predsednika Eberta.

Izjavili so, da je izgubil predsednik Ebert s tem, ko je podpisal smrtno obsodbo pravico imenovati se socialisti.

Berlin, Nemčija, 16. maja. — Prejšnjega podkancelarja in finančnega ministra Erzbergerja je stranka centruma v Wuertembergu z veliko večino glasov sprejela kot kandidata za narodno skupščino.

Med kandidati nemške narodne ljudske stranke se nahajata tudi znani kapitan Karl von Mueller, ki je poveljeval znani roparski ladji "Emden" ter kapitan Forster, ki je poveljeval nekemu podmorskemu čolnu.

Neki neznanec je vrgel večeraj ročno granato v neko dvorano v Esslingen pri Stuttgartu, kjer je imela klerikalna straka zborovanje v prilog Erzbergerjevi kandidaturi. Veliko ljudi so ranili granatni drobeli.

NOVO STAVKARSKO GIBANJE NA ŠPANSKEM.

Madrid, Španija, 16. maja. — Stavkarsko gibanje se neprestano širi in to kljub temu, da je policija aretirala cele skupine delavskih voditeljev ter drugih ljudi, ki so širili pozive na stavko. Vlada si na vse načine prizadeva zavarovati poljske pridelke.

Vsi prodajalci listov v tem mestu so povišali ceno časopisju od petih na deset centimov. Izdajatelji niso zadovoljni s tem postopanjem ker jim je vlada povrnila škodo, ki so jo trpeli vsled visoke cene papirja.

Iz srednje Španske poročajo o težkih viharjih in o točki, ki je tamila oljne nasade in sadovnjake.

BIVŠEGA GOVERNERJA SO NAŠLI MRTVEGA.

Winipeg, Kanada, 16. maja. — V Royal Aleksandra hotelu so našli mrtvega Roberta B. Glenna, bivšega governorja Severne Caroline.

Zdravniki pravijo, da ga je zadela kap.

KORLIČEK SE NE MORE PRIVADITI IZGNANSTVU

Njegova edina želja je, vrniti se na Ogrsko. — Mirovna pogodba naj vsebuje tozadevno določbo.

Budimpešta, Ogrsko, 15. maja. — Pristaši bivšega avstro-ogrškega cesarja in kralja, ki dosedaj še niso bili na čistem, kakšno stališče zavzema Karol, so baje dobili iz Švice poročilo, da se hoče bivši kralj na vsak način vrniti na Ogrsko. On je nasvetoval odgovornim krogom, naj podpišejo mirovno zavezniki ter naj stavi- vanjo tajno točko, da naj mu bo dovoljen povratak.

Za ogrski prestol sta bila sprva dva kandidata: Karol in nadvojvoda Jozef. V zadnjem času se je nadvojvoda Jozef odpovedal kandidaturi. Njegova hiša v Esterhazyjevi ulici je zaprta. Royalistična stranka pa še obstoji ter ima neprestano odprt svoj glavni stan.

Madžari so prepričani, da bodo kmalo imeli bivšega avstrijskega cesarja v svoji sredi.

Premislite dobro, komu boste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in slorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane zapreke starim izkušenim in premožnim tvežkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljatev se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

300 kron		\$ 2.40	1,000 kron		\$ 7.70
400 kron		\$ 3.20	5,000 kron		\$ 38.50
500 kron		\$ 4.00	10,000 kron		\$ 75.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi. Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDEKA FRANK SAKSER.
Izjavljamo leto 1920.

Na posetih v Češkoslovaški.

Bratislava na Slovaškem.

Pred nami se je razvila lepa široka Donava in po nji so plavale ladje s češko-slovaško zastavo. V pristanišču je zelo živo; tu se razklada in naklada. Nabrežje je široko in lepo urejeno, ob njem se dviga nekaj lepih poslopij. Med njimi je palača, ki so jo tik pred vojno dovršili Madžari kot nekak ofiserski dom; danes je to vladna palača.

Bilo je precej živo po hodnikih in stopnicah, ko smo vstopili. Takoj pri vходу smo videli nekaj protimadžarskih plakatov, ki so naperjeni proti madžarski agitaciji med slovaškim ljudstvom. Slike na priprosti način kažejo, kako vabijo Madžari Slovače z lepimi obljubami k sebi, da bi jih mogli potem zopet izrabljati. V tem oziru stori češko-slovaška vlada mnogo več nego mi v Prekmurju, v Bački in Banatu. Dobili smo nekaj tovrstnih brošur, ki so prav srečno izdelane in tudi najpriprostejšemu človeku lahko razumljive.

Slovaška ima danes svojega ministra in svojo vlado nekako tako, kakor je naša pokrajinska vlada. Minister dr. Šrobár je Slovaček, ki je mnogo storil za osvobodjenje Slovačev. Bil je za časa madžarskega režima dvakrat zaprt, ker je zahteval narodni jezik v ljudski šoli. Ob času deklaracije se je boril za skupno češko-slovaško deklaracijo, po prevratu je bil član prvega kabineta in je postal prvi slovaški minister. Naš govornik ga je pozdravil kot moža, ki se je zvesto boril za svoj narod. Minister nas je pozdravil kot drage goste na slovaških tleh, ki so bila doslej slovaškemu potniku skoraj nedostopna; ponudil nam je natančnejše informacije o slovaških zadevah. Naš govor je trajal nad eno uro. Govorili smo o šolstvu, o madžarski agitaciji, o župniku Hlinki. Slovaško šolstvo je bilo popolnoma pomadžarseno, danes ima nad 4000 narodnih šol. Razume se, da manjka učiteljev. Isto je s srednjimi šolami. V Bratislavi so slovaška univerza. — Uradi so bili popolnoma madžarski. Ker manjka domačih uradnikov, je bilo treba nastaviti Čeha. Madžari so seveda storili vse, kar so mogli, da bi si rešili te lepe kraje. Denarja ni bilo skoda. Razmere na Slovaškem so bile take, da so mogli upati celo na uspeh. Izrabili so za to kulturni boj. Plačali so kanonika Jehličko, ki je renegat, da je šel agitirati za Madžare. Domače razmere so nanesele, da se je obrnil tudi znani župnik Hlinka proti češko-slovaški republiki.

"Sicer pa", je rekel minister Šrobár, "vaša pot vas bo vodila med naše ljudstvo, tam se prepričate o vsem."

Pri nas so nekateri rekli, da smo šli gledat Potemkinove vasi in da smo dobili na vodilnih mestih enostranske informacije. Nadaljna pot po Slovaški nam je pokazala razmere popolnoma neprikrite in smo se o vsem lahko na licu mesta prepričali. Zato je bilo nepotrebno razburjenje, ki je doma nastalo zaradi nekega slučajja, ki se je dogradil v Bratislavi. Pa o tem drugič.

Odšli smo si ogledovat mesto. Po zanimivih starih ulicah z raznimi zgodovinskimi napismi, okrasili in portali smo prišli k veličastni cerkvi sv. Štefana, ki stoji na vzvišenem kraju med stariškimi poslopji in priča s svojo notranjostjo in zunanjostjo o svoji častiljivi starosti. Mogočna gotrska stavba iz davnih vekov, ki je doživela mnogo zgodovinskih dni. Od cerkve se vzpenja pot navzgor na grad. Seveda tik ob cerkvi ob vznožju gradu je židovska kolonija s sinagogo; saj poznate one male zanemarjene hiše, kjer gleda navadno skozi vrata sključena židovska postava in otroci posedajo po tleh. Najbrže se jim je dobro godilo tu v zatišju sv. Štefana. Saj so pravili, da je pod krono sv. Štefana mnogo svobode. Ozka skalna pot nas vodi ob malih hišicah navzgor. Zdi se nam, kot da so te stavbe preplepene na skale; stoje tu že mnogo, mnogo let. Imajo zanimiva pročelja. Druga vrh druge čepijo tu ob ozki poti na grad. Nekoč je tod mimo hodila visoka gospoda — danes hodi le radovalen potnik. Sredi poti se nam pokaže stolp kralja Matijasa (Korvinova vrata), tu je

bil slaven vohod v grad. Stolp je zdaj star in deloma že razpada. Še nekaj korakov in na vrhu smo. Pred nami se dviga veličastna razvalina: Bratislavski grad. Leta 1811. je pogorel. Bil je drugi kraljevski grad na Ogrskem. Zgoraj je vse, kar je bilo v njem; in tu je bilo mnogo spominov in dragocenosti. Od takrat stoji tako in razpada. Čudil sem se, da ga Madžari niso popravili, saj zidov, je stoji še v celoti, le strehe in stropov ni več. Mogoče bo novi gospodar vrnil mestu zopet njegov stari grad. Razgled po mestu in po Donavi je zelo obširen — na jugu pa se vidi široka ravnina; tam bi šlapot proti Jugoslaviji.

"Tam vidite, tri kilometre od reke, pri oni vasi je madžarska meja..." razlaga naš spremljevalec. "Ko so nas napadli Madžari, so vrgli naše vojake prav v to goščavo ob Donavi. Zdjaj stojte tam; vidijo se žice..."

Res, tam so madžarske straže. Tam skozi bi šel koridor, tam v smer so one hrvaške vasi in tam naprej je Prekmurje.

Odšli smo v mesto, ker je bil čas k obedu. V vladni palači se je zbrala ta dan na obed velika pisana družba. Pri pozdravnih govorih se je oglasil tudi francoski general Mittelhauser, ki je govoril tudi o našem koridorju in je napil Obrambni zvezi Čehoslovaške in Jugoslavije. V našem imenu je kapitan Starčević imel francoski govor, v katerem je povedal nekaj resnice, ki so bile živalno pozdravljene. Da, v Bratislavi se čuti, kaj pomeni pot na jug.

Dr. Ivan Lah.

(Op. ured. G. N.: Bratislava se danes imenuje bivše mesto Požun, ki se nahaja tik avstrijske meje; na zemljevidih ga vidite označeno z madžarskim imenom Pozsony ali pa z nemškim Pressburg. Ime Bratislava ni novo, sedanje, mesto se je namreč tako imenovalo že pred tisoč leti, ob času prihoda slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, ko je še obstajala veliko-moravska država. Ko je ta razpadla, kot danes avstro-ogrska država, in so Madžari s pomočjo Nemcev zavojevali slovaške pokrajine, je mesto Bratislava izgubilo svoje ime: Madžari so ga imenovali Pozsony, Nemci pa Pressburg. Po sedanjem razpadu avstro-ogrske monarhije so Slovaki dali mestu zopet njegovo starodavno ime Bratislava.)

Nemci se pritožujejo proti češkim nasilstvom

Mesto Znojmo na Moravskem ima čisto češko okolico. Vkljub temu se je v mestu samem držala na površju nemška klika, ki je z vsemi sredstvi delovala na to, da ne dobe Čehi v občinskem svetu nobenega zastopnika. Sedaj je češko-slovaška vlada nastopila proti tej kliki in odredila, da se naj takoj izvede občinske volitve po predpisanim volilnem redu. Nemci vedo, da jim donese nove volitve siguren poraz. Zato kriče na vse načine in očitajo vladi, da nastopa nasilno in protizakonito z občinskim namenom, da spravi mesto na upravo v češke roke. Nemci pravijo, da so Čehi v zadnjem poldrugem letu izgnali iz Znojma nad 35.000 čeških prebivalcev in jih nadomestili s Čehi. Nadalje so baje Čehi dali volilno pravico 4000 češkim legionarjem, iz volilnih imenikov pa so izčrli več sto domačih Nemcev. Za nasilstvo označujejo Nemci tudi to, da volijo z Znojmom tudi predmestja, ki bi se zdavna morala tvoriti eno upravno snoto z mestom samim. Seveda so te pritožbe docela neupravičene. V Znojmu je bilo na tisoče nemških priselencev, predvsem uradnikov, ki so bili najhujša opora znojskega nemštva. Ako je vlada te elemente, ki so umetno vzdrževali nemški značaj znojskega mesta iztirala, je postopala docela pravilno. Sicer pa niso Nemci prav nič upravičeni, da očitajo drugim nasilstva, ko sami bili močnejši v tem pogledu v času, ko so imeli zasojmbo

Matijasa (Korvinova vrata), tu je še od zgoraj.

Ilirija oživljena — Jugoslavija.

Stremljenje, kako naj bi se uredile posamezne evropske države, da bi se uresničile narodnostne težnje, da bi dobilo ljudstvo pri zakonodajstvu zajamčenih ustavnih pravic, to je vsebina vse politične zgodovine izza dunajskega kongresa pa do današnjih dni. Da, vsi naslednji dogodki do današnjih dni so se razvili pod vplivom tega stremjenja; povsod so jeli zahtevati narodi ustavnih pravic, bodisi za višje in srednje, bodisi za vse sloje; narodi pa, ki so bili dotlej razkosani in brezpravni, so težili za narodnim in državnim ujedinjenjem. Narodnostne in ustavne ideje so zbudili na evropski zemlji Francozi. Že začetkom francoske revolucije je povzročil konvent vse zatirane narode, obeta jim pomoč, da naj si izvojujejo svobodo in državno samostojnost na narodni podlagi. In v istini je italijansko kraljestvo Napoleonovo vzbudilo v Italijanih hrepenenje po združenju vsega naroda v eno samo državo, v kateri bo zopet cvetela veda in umetnost, poljedelstvo obil in trgovina. Tudi nemško narodno idejo je neposredno in pa nehoti ojačil sam Napoleon, ko je podaniki mnogih malih nemških držav oprostil njih malovrednih vladarjev ter jih združil v večje države. Hipoma so se tedaj razširile Nemcem dotlej ozke meje domovine in utrjevala se je med njimi vedno bolj rodoljubna misel, kako lepo bi bilo, ako bi bili vsi Nemei sinovi ere same, pa velike domovine. Celo zatiranim Poljakom je zasijalo upanje, da obnove staro poljsko kraljestvo. Uspešni nastop Rusov proti Turkom je priboril Grkom zlato prostost. Ta uspeh je zbudil Srbe, da so se začeli gibati in se s silo oprostili več stoletnega ruskega jarma. Iskra iste narodnostne ideje je padla tudi med ubogi slovenski narod in je zanečala znova ogenj rodoljubnega navdušenja, ki ga je bil že veliki Napoleon užgal, ki pa ni ugasnil več.

Dne 14. oktobra 1809 je sklenil Napoleon v Schoenbrunnu mirno pogodbo, ki je bila za Avstrijo prav pogubna. Napoleon, hoteč staro in bolno državno trajno oslabil, češ, da se mu ne bo mogla nikdar več upreti, ji je neložil ogromno vojno odškodnino in vzelo cel tretjino dežel. Solnograd in kos Gorenje Avstrije je priključil Bavarski, večji del Galicije veliki vojvodini Varšavski, manjši del pa Rusom. Najhuje pa je zadela Avstrijo izguba vseh pokrajin okolo Jadranskega morja, namreč Gorenjega Korotana, Goriske, Trsta, Kranjske in Hrvaške do Save; sedaj je bila popolnoma ločena od morja!

Iz teh dežel, katerim je pridružil še Istro, Dalmacijo, Dubrovnik in Pusto dolino, je ustvaril Napoleon novo državo, ki naj bi bila "trdnjava, postavljena pred vrata dunajska" — kraljestvo ilirskih kronovin, kjer so bili prebivalci iz večine Slovenci in Hrvati, le od Lienz do Beljaka so bivali Nemci, v primorskih mestih pa nekaj Italijanov.

Prvikrat je tedaj narodni jezik nemških narodov — Hrvatov, Slovencev in Srbov — zavladal v šolah in prišel v veljavo pri uradih. Kaj čuda, da se je zbudila tudi med slovenskim narodom zavest, da je prejel tudi on od Boga svoj jezik, ki je najpristnejši izraz narodnega žitja; in vzklika je v mnogih slovenskih sreih nada, da si tudi Slovenci pribore dočetojao mesto med evropskimi narodi ter takisto obnove slavo svojih pradedov. To je bil začetek narodnega preporeda slovenskega, ki ga je tako oduseljeno pozdravil naš prvi pesnik Vodnik v veličastni "Ilirji oživljeni" in ki so ga med nami povzročili oni Francozi, ki so nastopili tedaj kot zastopniki in apostoli svobode in ujedinjenja narodov. Pred dobrimi sto leti so spoznali predniki sedanjih Francozov važnost Ilije — trdnjave, postavljene pred vrata dunajska. Toliko bolj morajo potomci svobodoljubnih prednikov spoznati pomen ujedinjenja vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v Jugoslaviji, v močni trdnjavi, postavljeni pred vrata dunajska in madžarska — kot svoji naravni zaveznici. Oporoke, ki jo je naredil veliki Napoleon s svojimi Francozi z ustanovitvijo Ilirije, ampak je bodo še spopolnili in s tem tudi sebe okrepili.

Jugoslavia irredenta

Na dveh straneh.

Generalni civilni komisariat v Trstu je izdal nastopni odlok: Od 15. aprila naprej in do nove odredbe se ne bo smel izdajati več kot na dveh straneh noben list, ki izhaja na zasednem ozemlju, bodisi vsak dan ali vsaj štirikrat na teden.

Ispuščeni iz internacije.

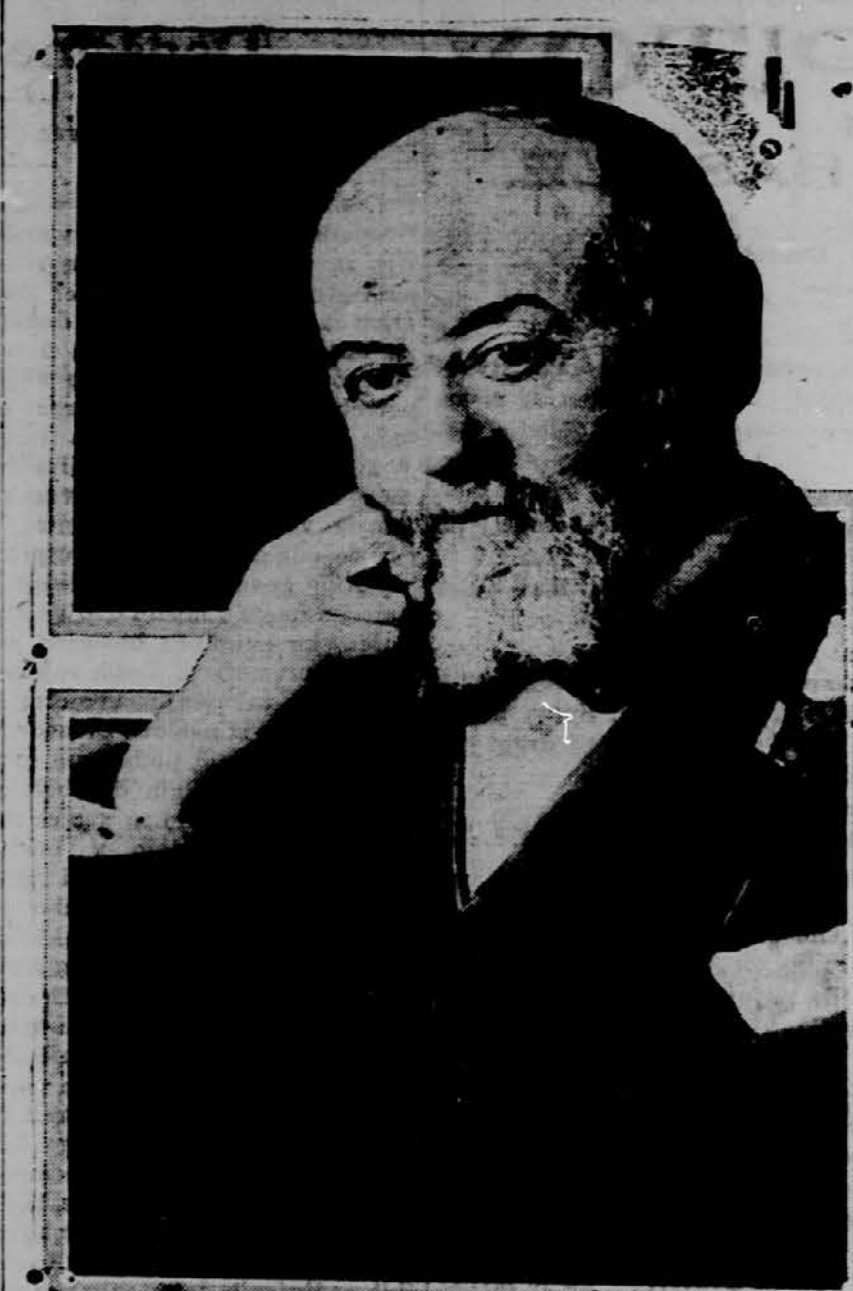
V Beograd je prišel dr. Josip Cordelazzo, bivši podpredsednik dalmatinske vlade, ki je bil ob pravratu imenovan v Narodno veče. Dr. Cordelazzo so obokupaciji Zadra po Italijanih odvledli kot talea v Italijo in je bil tam interniran nekoliko mesecev. Na poziv jugoslovanske vlade je prišel sedaj v Beograd, da prevzame važen resort v ministrstvu za konstitucijo. Cordelazzo je znan kot odlični strokovnjak v upravnih državnihih poslih.

Italjansko nasilje.

Ko se je na Reki zvedelo o veličastnih manifestacijah, ki so se dne 11. aprila vršile povsod v Jugoslaviji za jugoslovansko Reko, je zavladalo med prebivalstvom veliko veselje, ki pa ni moglo priti do izraza vsled D'Annunzijevega terorja. V neki gostilni se je o tem razgovarjala majhna jugoslovanska družba in nekdaj je izjavil, da bodo Rečani tudi še osvobodjeni sedanjega neznanega stanja. Komaj je to izjavil, že je bilo nekoliko oseb aretiranih in izročnih na nemilost znanega najbrže dušnejšega zatopenja italijanskih okupacijskih oblasti.

Prijet italjanski major.

V Trstu so zaprli italjanskega majorja Duca Serenleja, poveljnika avtomobilskega parka. Imel bi prodati nepotreben crnični avtomobil za 506.000 lir, prodal ga je pa drugim očeham za 12.000 lir, da mu ne zasode.

Znani newyororški dobrotnik Nathan Straus, ki je zopet daroval \$100.000 v zdravniške svrhe.

Raznoterosti

Turška anekdota o modrem sodniku.

Turški ribiči so bili na lovu. Ko so se vračali domov, je eden izmed njih opazil, da mu je nekdo izmed njih ukradel mrežo. Nihče ni hotel priznati tatvine. Tedaj je dal sodnik vsakemu eno granatovo vejico na dom. Vejice so bile enake velikosti in sodnik je pripomnil da bo zrastle ona, katero gi velik del pade na volno in koma tat. Naslednji dan so zopet prišli s svojimi vejicami, a glej, sodnik je precej proglasil milijonov funtov. Svota 195 milijonov funtov se bo porabila nalajšega ribiča za tatu. Tat je priznal dejanje. Izdala ga je priznana vejica, ki jo je prirezal, meneč, da bo zrastle.

Raztreseni Ampere.

V septembru 1806. leta je prebral slavni francoski fizik v pariški akademiji znanosti zanimivo poročilo o svojih najnovejših izumih, na kar je zapustil katedro. Ko pa se je hotel čez nekoliko časa spet vrniti na svoj prostor, ga je našel v svoje veliko iznenadenje zasedenega. Jako pozvoljen se je obrnil proti Geoffroy Saint-Hilariu, predsedniku akademije: "Gospod predsednik, moram Vas opozoriti, da se je nedo, ki nima tu prav nič opraviti, semkaj priplazil; sedi na mojem prostoru". Predsednik je mirno odgovoril: "Motite se, dragi kolega, oseba, ki jo imate v mislih, je kakor mi član akademije znani". — "Od kdaj pa, če smem vprašati?" — "Od nivoa (snežnega meseca) šestega leta republike", je pripomnil tuji gospod, vteknivši se v razgovor. — "A v kakšnem odelku, če smem vprašati?" — "V odelku za mehaniko", dragi kolega", je tuji gospod odgovoril z nasmehom. — "Pa menda vendar ne", je povzel naravoslovec, vzelo koledar v roko, ga flaglo odprl in bral pod navedenim dnevom: "Napoleon Bonaparte, član akademije znanosti, je izvoljen v odelček za mehaniko". Ampere, se je jel ves prestrašen izgovarjati čez, da je tako prišel ob vid, da ni cesarja poznal. — "Da, da, tako je", se je pošalil Napoleon dalje, "ako kdo svojih kolegov ne obiskuje. Še nikdar vas nisem videl v Tuileriesh; ali jaz vas bom prisilil, da boste prišli k meni. Jutri ob sedmih vas bom pričakoval k obedu." Naslednji večer je sedel cesar ob sedmih dveh celi uri čakal na Ampere, ali ta je čisto pozabil na poziv.

Prodaja vojnega materijala.

Angleška vlada bi rada prodala nepotrebni vojni materijal, kakor tudi strope in lope, da bi jih za-

sebna podjetja kar najhitreje lahko priredila za delavnice ter bi se zopet okrepilo industrijsko življenje. Na drugi strani bo pa država izkupila pri tem jako lepe denarje, zakaj svota za doslej prodani materijal znaša že več kot 320.000.000 funtov, od katerih odpade na nepotrebni materijal 195 milijonov funtov sterlingov. Drugi velik del pade na volno in koma tat, za katere se je iztržilo že 125 milijonov funtov. Svota 195 milijonov funtov se bo porabila deloma v zmanjšanje vojnega dolga in deloma v olajšavo davkov. Na Francoskem je še zdaj za 25 do 30 milijonov sterlingov vojnega materijala kmalu po sklenjenem premirju znašala skoraj milijardo.

Škof Mahnič zopet v domovini.

"Večerni list" poroča: Pred kratkim je goriški komisar Gotardi uradno obvestil goriškega nadškofa dr. Sedeja, da je iz Rimu sprejel brzojavko, da se škof Mahnič s spremstvom vrne preko Gorice na svoj sedež na otok Krk. Komisar je naprosil nadškofa, naj prikaže Mahniča, ga sprejme in naznani čas odhoda, da mu preskrbe ladjo iz Opatije. Mahnič pa ni prišel v Gorico, marveč se je na svojem povratku ustavil v Trstu. Mahniča spremlja njegov kancelar Polonijo, ki je bil — kakor škof Mahnič — nad eno leto interniran v Italiji.

Bivše avstrijske poslaniške palače.

Dunajski Narodni svet je sprejel predlog prodati palače, ki so bile v tujih deželah sedež avstro-ogrskega diplomatskega zastopstva. V prvi vrsti pridejo v poštev palače avstro-ogrskega veleposlaništva v Berlinu, Petrogradu, Parizu, Londonu, Madridu, Carigradu, Washingtonu, Tokiju, potem dve v Rimu (ena pri Kviralu in druga pri Vatikanu). Sama poslaništva ali ostali diplomatski zastopniki avstro-ogrskega cesarstva so imele svoje stanovanje v privatnih hišah izveniši nekaj primerov (n. pr. Haag, Peking itd.), kjer so ranje kupili posebne hiše. Ena največja diplomatska palača je bilo avstro-ogrsko poslaništvo v Peking, ponosito poslopje z dragoceno opremo. To palačo so cenili na pet milijonov mehikanskih dolarjev. Danes bi dobila zanjo dunajska vlada milijardo kron. Veleposlaniška palača v Petrogradu (Sergijevskaja 10) je velika palača nenavadne lepote in velike vrednosti. Pariška palača v Rue de Varennes 57 je cenjena na 35 milijonov frankov.

Vojvodinja de Galliera jo je svoje dni podarila avstrijskemu cesarju. V Carigradu, v Rue Tom Tom, stoji velika veleposlaniška palača bivše avstrijske monarhije. K tej palači spada tudi prekrasna vila s prostornim parkom v Jenikej. Prava lastnina bivšega avstro-ogrskega cesarstva v Berlinu, dočim je bila londonska palača najeta za 99 let, ker na Angleškem ne sme tuje nobenega zemljišča kupiti. Tudi palači v Madridu in Washingtonu sta dragi stavbi. Veleposlaniško palačo pri Sveti Stolici je zaplenila — kakor znano — italijanska vlada. Druga palača pri Kviralu je precej manjša. V Tokiju je bila avstro-ogrska palača v takomerenovanem "gradu". Vse navedene palače so vredne — tako trdijo strokovnjaki — okrog 6 milijard avstrijskih kron. Da pa se bodo mogle prodati, je treba dovoljenja in nasledniških držav.

V Bosni in Hercegovini

je izmed 100 ljudi 87 takih, ki ne znajo ne pisati ne brati. Posledica kulturnega delovanja bivše Avstro-Ogrske.

Izobrazba med Čehi in Slovaki.

Ta dva naroda, ki sta sedaj združena v eni državi, sta zelo različna glede izobrazbe. Med Čehi je le 1 odstotek (čitanja in pisanja nezmožnih), dočim je med Slovaki 85 odst. Posledica madžarskega zatiranja.

PROŠNJA.

Cenjene rojake v La Salle in De Pue, Ill., ter po drugih krajih prosim, ako je komu kaj znano za JAKOBA KOSTREVECA, doma iz Dobrove pri Škočjanu na Dolenjskem, V Ameriki biva že 22 let in že ni nič pisal nikomur od leta 1913. Zanj bi rada izvedela njegova žena Neža Kostrevec, stannjoča v Rožni dolini šte. 136 pri Ljubljani, ter njegova dva sinova Alojzij in Ludvik. Živeča pri materi, kakor tudi jaz njegova pastorka rojena Marija Barič iz Dobrove pri Škočjanu. Vljudno prošim, ako je komu kaj znano o njem, da mi sporoči, za kar se mu srčno zahvalim. Moj naslov je: Mary Reel, Box 106, Canonsburg, Washington Co., Pa.

SUHO GROZDJE

importirano iz starega kraja

22 centov funt.

Boksa 50 funtov \$11.00

Posebne cene na veliko.

BALKAN IMPORTING CO

51-53 Cherry Street

New York, N. Y.

Z naročilom pošljite \$3. v naprej.

SVARILO

Zadnje čase se je doznalo, da se na pošti v Jugoslavijo mnogokrat pripeti, da je iz registriranih pisem ukraden gotov denar in celo čeki. Pismo prejme naslovnik, a gotov denar in ček pa izgine. To se pa pripeti, ker vojaška cenzura odpira pisma, in nepoklicani cenzor pobere zase, kar mu prav pride v teh časih navijanja cen. Izvedeli smo, da je Slovenka kupila ček za 2000 kron in ga poslala v Domžale v registriranem pismu, ček je izginil, besede pa v pismu: tu ti pošljam ček za 2000 kron pa tako prečrtane s črnolom, da se ni dalo brati.

Ne zatrjujemo, da vsi cenzorji kraježe, a dobe se pa le brezvestneži, ki take stvari zasebe obdrže.

Rojake svarimo, da naj nikari več ne pošiljajo gotov denar in pisem v Jugoslavijo, ker pripeti se kaj lahko, da ga ne dobi on, komur je namenjen. Najboljše je denar pošiljati po dobri banki, ki ima v Jugoslaviji dobre zveze, katere hitro, sedanjemu času primerno izplačujejo, tako na primer smo dobro prepričani, da kr. čekovni urad v Ljubljani prav dobro sedaj posluje in tudi primerno hitro plačuje. 8 kr. čekovnim uradom v zvezi pa je tudi FRANK SAKSER, 82 Cortlandt St., New York, kateri je sedaj prav zadovoljen, da se poslužuje te poti, ker prepričal se je, da čekovni urad izplača nakazila od dneva ko ga do New Yorka v 4 do 5 tednih.

ANŽE PITOVI

ALI ZAVZETJE BASTILE.

Paul Alexander Dumas, str.

52

(Nadaljevanje.)

— Billet in Pitov, ali čutita mogoče potrebo zavzeti kako stvar? — Pri moji veri, — je odvrnil Billet, — od danes zjutraj nisem še ničesar zavzel in tudi Pitov je prav tako praznega želodca kot sem jaz.

— Oprostite, — je odvrnil Pitov, — jaz sem snedel štruco kruha ter par klobas malo predno sem vas potegnil iz vode. Kopel pa me je vseeno napravila lačnega.

— Torej pojdiva v obednico, — je rekel abej Berardier, — in tam vama bodo dali kosilo.

— Ha, ha, — je vzkliknil Pitov.

— Ali s mogoče bojiti hrane v zavodu? — je rekel abej. — Le pomirite se. Postopali bodo z vami kot s povabljenimi. Sploh pa se mi zdi, da pri vas ni le želodec, ki je pričel razpadati, moj dragi gospod Pitov.

Pitov je pogledal samega sebe ter zardel od sramu.

— In če bi vam obenem s kosilom pomirili tudi hlače?....

— Bi jih vzeli, gospod abej, — je odvrnil Pitov.

— Torej pojdiva, hlače in kosilo so vam na razpolago.

Odvedel je Billet in Pitova na eno stran, dočim se je doktor s Sebastijanom odpravil na drugo.

Sebastijan in doktor sta prekorajčila najprej dvorišče, ki je slušalo kot igrišče ter dospela nato na vrtič, ki je bil prihranjen za učitelje.

Doktor Gilbert je sedel na neko klopec v senci, potegnil k sebi Sebastijana, ga pogladil z roko po laseh ter rekel:

— Sedaj, dete moje, sva zopet skupaj.

Sebastijan je dvignil oči proti nebu.

— Kot vsled božjega čudeža, oče moj.

Doktor se je nasmešnil.

— Če je bil to kak čudež, — je odvrnil doktor, — ga je izvršil junaški narod Pariza.

— Oče moj, — je odvrnil deček, — ne ločujte Boga od tega, kar se je zgodilo, kajti jaz, ko sem zagledal vas, sem takoj mislil na Boga.

— In Billet?

— Billet je slehl pozivu božjemu.

Doktor Gilbert je pričel razmišljati.

— Prav imas, dete moje, — je rekel, — Bog je na dnu vseli stvari. Sedaj pa govoriva o drugih stvareh, predno se zopet ločiva.

— Ali se bova zopet ločila, oče moj?

— Mislim, da ne za dolgo časa. Izginila je neka škatljica, k vsebuje važne listine v istem času, ko so me zaprli v Bastilo. Vede ti moram, kdo me je del zapreti in kdo je ukradel škatljico.

— Dobro je, oče moj. Čakal vas bom, dokler ne končate s svojim preiskovanjem, — je rekel deček.

Pri tem je vzdihnil.

— Zakaj si tako žalosten, Sebastijan? — ga je vprašal doktor — Ne vem. Meni se zdi, da ni zame življenje ustvarjeno na ta način kot za druge otroke. Vsi imajo razvedrila in zabave, le jaz nikake.

— Ti nimas nikakih razvedril, nikake zabave?

— Oče moj, jaz mislim s tem, da ne najdem nikake zabave pri igrah malih let.

— Pazi se, Sebastijan. Žal bi mi bilo, če bi imel ti tak značaj Sebastijan, duhovi, ki obetajo slavno bodočnost, so kot sadeži te komu njih rasti. Svojo trpkost in kislino imajo, predno razvesele o kus s svojim dozorelim sokom. Vrhovi mi dete, dobro je biti neko mlad.

— Če jaz nisem, ni to moja krivda, — je rekel mladi človek s otočnim usmevom.

Gilbert, ki je neprestano stiskal roki svojega sina, je uprl svojo oči v Sebastijana ter govoril:

— Tvoja starost sin moj, je ona setve. Od tega, kar je učenju položilo vate, ne sme nič priti na površje. Pri štirinajstih letih Sebastijan, je resnost ošabnost ali pa bolezen. Vprašal sem te, če je tvoje zdravje dobro in ti si odgovoril, da je. Sedaj te hočem vprašati, če si ošaben. Skušaj mi odgovoriti, da nisi.

— Oče moj, — je odvrnil deček, — le pomirite se. Kar me dela žalostnega, ni ne bolezen, ne ošabnost, temveč jad.

— Jad, ubogo dete! Moj Bog, kakšna tuga more moriti človeka v tvoji starosti! Govori vendar.

— Ne, ne, oče moj. Pozneje. Vam se mudi in posvetiti mi morete le četrt ure. Govoriva rajše o kaki drugi stvari kot o mojih nemnostih.

— Ne, Sebastijan, z nemirom bi te zapuščal. Povej mi, odkod izvira ta tuga.

— Česa se pa bojiš?

— Tega si v resnici ne upam, oče moj.

— Česa se pa bojiš?

— Bojim se, da me boste smatrali za človeka, ki vidi duhove ali da bi govorili o stvareh, ki bi vas žalile.

— Še veliko bolj me žališ, če ohranjaš skrivnost zase.

— Vi veste, da nimam pred vami nikake skrivnosti.

— Torej govori.

— Jaz si res ne upam.

— Sebastijan, ti, ki domnevaš, da si mož?

— Ravno raditiga.

— Ojunači se torej.

— Dobro, oče, to so sanje.

— In sanje te strasijo?

— Da in zopet ne. Če se zatopim v te sanje, se ne bojim, temveč se mi zdi kot da sem prestavljen v neki drugi svet. Že kot majhen otrok sem imel take vizije. Saj veste, da sem dvakrat ali trikrat izgubil se v velikih gozdovih, ki obdajajo vas, v kateri sem bil vzgojen.

— Da, to so mi povedali.

— Dolgo sledil sem neki stvari, ki je izgledala kot strah.

— Kaj praviš? — je vprašal Gilbert, ki se je pri tem ozrl v svojega sina s presenečenjem, ki je bilo slabo strahu.

— Čujte me, oče moj, tako se je zgodilo: — Igral sem se kot drugi otroci v vasi in dokler sem bil v vasi ter so bili drugi otroci z menoj ali pri meni, nisem videl ničesar. Kakor hitro pa sem se oddaljil od njih ter šel preko zadnjih vrst vasi, sem čutil v svoji bližini kot šumenje neke oblike. Izgubil sem roko, da primem, a prijel pri tem le za zrak. Kakor hitro pa se je to šumenje bolj oddaljilo, sem videl prikazen. Izprva je bila le megla, prozorna kot oblak, a nato se je megla zgostila ter dobila človeške oblike. Te oblike so bile one ženske, ki se je bolj drsala naprej kot pa šla in ki je postajala tem bolj vidna, čim bolj se je poglabljala v temna mesta gozda.

(Dalje prihodnj.)

Dedščine v Ameriki.

Dr. Ivan Černe, Ljubljana.

Dobivamo dan za dnem v svoji Gospodarski pisarni razna vprašanja za posredovanje in zapuščinskih stvarih v Ameriki, ter smatram zado te ameriških dedščin za tako važno, da moram o tem spregovoriti javno, ker je njuna potreba, da se reditega ukrene od naše delegacije ministrstva financ v zvezi z drugimi pokrajinskimi delegacijami in z ministrstvom zunanjih zadev skupna akcija, ki naj dovede do zaželenega uspeha.

Ako govorim o dedščinah v Ameriki imam v mislih dvojne premoženjske skupine: običajne zapuščine premoženja naših rojakov v Ameriki tukajšnjim svojim in pa zapuščine iz naslova zavarovalnin pri ameriških podpornih družstvih in zavarovalnih družbah. V glavnem in posebno za svoje naše izselence pridejo v poštev pravzaprav le v drugi vrsti navedene podpore in zavarovalnine, ki pa vsled velike množine naših izselencev, ki so skoro vsi zavarovani pri slovenskih podpornih družbah v Ameriki, kakor tudi vsled okolišnosti, da se je precejšnje število naših rojakov udeležilo vojne v ameriški vojski ter so morali biti zavarovani, lahko presega kak milijon dolarjev. Kaj bi pomenila ta svota v našem denarju, bodisi kot kritje za izdane bankovce in zlata rezerva — dolar Ameriških zedinjenih držav moremo pač smatrati mirno za zlato rezervo — ali pa za kritje naših nakupov v Ameriki, mesto ameriških kreditov oziroma tudi poleg kreditov.

V prvem slučaju bi dobil naš nov denar takoj zdravo podlago, saj je ameriški dolar pač edina zdrava valuta, ki je na ta način za nas ločljiva, ter bi lahko v kratkem času precej ozdravelo naše bolno, težko bolno denarništvo tako, da bi se naša jugoslovanska krona lahko merila z liri in eventualno tudi s francoskim frankom.

Najprej hočem na kratko obravnavati zavarovalnine slov. podpornih društev ameriških, nato pa nekoliko izpregovoriti o zavarovalninah pri ameriških zavarovalnicah, ter pripomnim, da radi običajnih zapuščin naših rojakov ni omenjati nič posebnega, razen to, da so bile tekom vojnih let kot zapuščine sovražnih državljanov zadržane v Ameriki in naložene po državnem ukazu v posebnih depozitih. V glavnem bode postopek zlede istih prav tak, kakor radi drugih ter vsled tega lahko preidem takoj na podporno zavarovalnino podpornih društev. Teh je v Ameriki precejšnje število pod različnimi imeni v raznih državah ter imajo poleg moralne podpore našim rojakom, v glavnem namen zavarovalnic za čas nege in nezgod. Člani teh podpornih društev, plačujejo po malih zneskih svoje članske prispevke ter pridobe po gotovem času pravico do gotovega česka, povečini v slučaju kake nezgode ali smrti. Velika večina naših izselencev je zavarovana oziroma bolj rečeno včlanjena pri teh podpornih društvih, ki vršijo svojo nalogo z večjim ali manjšim uspehom v prid svojim članom.

Rev. Trunk jih omenja nekaj v svoji knjigi "Amerika in Amerikanci" ter jim priporoča boljše trgovsko vodstvo; morebiti bi bilo tudi primerno, da se združijo te "podporne enote" v veliko zvezo, not, ker bi se z ujedinenjem povečala njihova moč in bi bilo zvezi mogoče tudi velikopotezne akcije vršiti. Zveza bi lahko tudi strokovne sile vezhala za vodstvo podružnic, s čimer bi se trgovin, aka in praktična smer poglobila. Sicer pa bodo praktični Amerikanci gotovo našli za svoje organizacije ono pot, ki se njih razmeram najbolj prilagaja in je za njih razvoj najpriladnejša.

Iz več slučajev, ki jih imam v rokah, izprevidim, da je bil tekom vojne postopek v Ameriki pri plačilu podpor — posmrtnim članom podpornih društev sledeč. Ako je umrl ali se ponesrečil naš rojak ter je podporno društvo imelo plačati "posmrtnino" v Evropi, ni smelo tega storiti, marveč se je morala svota založiti v Washingtonu upravniku sovražnega premoženja. Bilo je to napravljeno slabo kot pri nas, kjer je ista obstoja prepoved izplačila sovražnim državljanom. Iz pomankljivih informacij ne morem izprevideti, ali je obstajalo za celo Unijo eno samo mesto t. j. v Washingtonu za založbo, ali so posameznih državah državni uradi

poslovali tudi za take depote. V tem zadnjem slučaju, bi nekaj časa trajalo, da bi dobili kontrolni pregled o vseh teh založbah za naše državljane; ako je bilo pa edino mesto založbe v Washingtonu, bo zadevo lahko urediti. Postopati bi bilo takole: Kdor izmed naših je že obveščen o kaki dedščini v Ameriki, naj bi to naznanil kakemu tukajšnjemu centralnemu mestu n. pr. finančni delegaciji, nakar bi leta stopila v stik z drugimi delegacijami in v svrhu ugotovitve skupnih takih zahtev v Ameriki. S temi podatki bi bilo znanju ministrstvu mogoče potem našega poslanstva pri ameriški vladi intervenirati za izplačilo dedščin upravičencem in obenem zagotoviti s posebnimi kantelami in varnostnimi odredbami, da se dragocena ameriška valuta ne izgubi po spekulacijskih kanalih. Le na ta način pride lahko v dobro za namen, ki sem ga navedel gori, kot delna podlaga emisijske banke ali pa se plačilo naših nakupov v Ameriki.

Prilika, ki se nam nudi sedaj, ne sme biti zamujena, kakor smo jo zamudili za organizacijo denarnih pošiljatev naših Amerikancev in sploh ureditve prevoza naših rojakov iz Amerike. To je tudi ena naših glavnih finančnih poroč, da nismo poskrbeli za pravičen pritok ameriške gotovine in njeno porabo za fundiranje valute. Stotine milijonov so izgubljene iz dober ameriški dolar smo pustili domačim spekulantom zamenjati za prgišče malovrednih bankovcev Avstrijske republike in Madžarske, kakor nam to potrjujejo najnovejša zagrebška odkritja. O tem žalostnem poglavju o priliki nekaj več.

To bi bilo omeniti glede zneskov založenih od raznih podpornih društev v Ameriki in glede običajnih dedščin svojcev naših Amerikancev, v kolikor so oboji morali biti založeni pri upravniku sovražnega imetja v Washingtonu in eventualno tudi drugje v Uniji. Obravnavati pa imam še eno vrsto dedščin v Ameriki, to je ono popadlih rojakih, ki so služili v ameriški vojski. O tem je nekaj bilo objavljeno v "Slovencu" dne 18. sept. 1919 ter radi daljše dobe, odkar je ta članek izšel, ponovim bistveno. Gre v tem članku za potrdila, ki jih dobivajo tujci, kojih sinovi ali sorodniki so se bojevali v vojski Združenih držav ameriških, o njihovem zavarovanju ali polici (Certificate of Insurance), ki jih razpošilja "Oddelek za zavarovanje za vojni riziko, pri finančnem ministrstvu (Bureau of War Risk Insurance, Treasury Department, Washington, D. C.). Ta potrdila se glasijo na osebe, katerim je namenil sorodnik-vojak v slučaju svojega padea ali invalidnosti rento ali gotovo zavarovalnino ter se pozivlja naslovljenca potrditi zavarovaneu prejem zavarovalne listine in eventualno pravo ime, ako bi ime na certifikatu nepravilno. Konecno se pozivljejo naslovljenci, da ne naznanijo gori navedenemu uradu, če je zavarovaneu padel ali umrl v vojni ali postal invalid. To liko članek o teh potrdilih. Od takrat nisem več čital ničesar v naših listih, dasi bi bilo potrebno in je stvar vredna govora. Navodilo na teh zavarovalnih certifikatih omenja, da naj naslovljenec sporoče uradu za vojno zavarovanje, ali je zavarovaneu padel, v vojni umrl ali postal invalid. V zadnjem slučaju je verjetno, da bo zavarovaneu obvestil o svoji invalidnosti onega, v čegar korist je zavarovan, ker bo dobil potom njega rento, v prvih dveh slučajih je to težko ali pa celo nemogoče. Predvsem radi poštnih razmer, ki se danes poštni promet z Ameriko napravljajo tako nesigurni, da se niti ne ve, če dospejo priporočena pisma, v drugi vrsti pa vsled tega ker pošta za časa vojne sploh ni delovala ter bi svoji o padcu ali smrti ameriških rojakov ne bi mogli biti obveščeni. Poizvedbe bi bile mogoče šele sedaj ter bi morala za to dati država na razpolago sredstva, ker se bo vsa akcija izvršila posredno v njeno korist in tudi stroške lahko zopet dobi pri izplačilu zavarovalnim. Dognati bi bilo torej predvsem število naših rojakov, ki so se bojevali v ameriški vojski, koliko se jih je vrnilo in kje so ostali drugi ter usodo istih. Popis zavarovalnih certifikatov v primeri s uradnimi

seznami o padlih, ranjenih in pogrešanih ameriške vojske nas hitreje privede do rešitve tega vprašanja, kakor se vse to vidi na prvi pogled.

Tudi to more izvesti država s svojim zastopstvom zunaj brez težav in z dobrim uspehom. Nadaljni korak je zopet isti kot zgoraj: da se zagotovi tuja valuta. Iste varnostne odredbe nas dovedejo lahko do tega, da niti en dolar ne bo šel napakačno pot.

Zadeva je njuna, treba je iti takoj na delo. Marsikdo v bedi težko čaka rešitve iz Amerike in niti manj ne potrebuje naše denarništvo.

French Line

CAMPAGNE GENERALE TRANSATLANTIQUE
V JUGOSLAVIJO PREKO HAVRE

FRANCE maja
SAVOIE maja
ROCHAMBEAU maja
LORRAINE 29. maja

KDAJ ODPUŠČAJE V MESECI MAJU
PARNIKI FRANCE, SAVOIE IN ROCHAMBEAU, BO NAZNAJENJO KASNEJE

Hitri parniki s štirimi in dvema vijakoma. Posebni zastopnik jugoslovanske vlade bo pričakal potnike ob prihodu naših parnikov v Havru ter jih točno odpremlj, kamor so namenjeni. Parniki Francoske črte so transportirali tekom vojne na t. o. c. čehoslovanskih vojakov brez vse nepravilne.

Za šifkarto in cene vprašajte v
Družbini Pisarni, 19 State St., N. Y. C.

ali pa pri lokalnih agentih.

Cosulich črta

Direktno potovanje v Dubrovnik (Gravosa) in Trst.

ARGENTINA 5. junija
SUSQUEHANNA 12. junija
PRES. WILSON 8. julija

Potom listkov, izdanih za vse kraje v Jugoslaviji in Srbiji

Razkožne ugodnosti preveza, drugega in tretjega razreda

Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino.

PHELPS BROTHERS & CO.
Passenger Department
4 West Street New York

POZOR, SLOVENCI!

Jaz imam lepo farmo v državi Wisconsin, ki jo prodam ali pa zamenjam s hišo ali mesarijo. Katera veseli, naj mi takoj piše. — Fred Novak, Lyndon Sta., Wis. (15-17-5)

ŽENITNA PONUDBA.

Vdovec, star 45 let, brez otrok, zdrave in čvrste postave, po poklicu "carpenter", ki zasluži na osem ur dela na dan deset dolarjev, se želim spoznati z dekletom ali vdovo, staro 30—40 let, v svrhu ženitve. Na premoženje se ne oziram, saj imam že sam lep prihranek na banki, samo da je poštena, skrbna in dobra gospodinja, četudi ima enega otroka. Resne ponudbe naj se pošlje, ako mogoče s sliko, katero na zahtevo vrnem, pod naslovom: Vdovec, c/o Frank Sakser, 6104 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio. (14-17-5)

NAZNANILO IN PRIPOROČILO

Rojakom naznanjamo, da potuje po državi Pennsylvania rojak

GEORGE WALETICH.

ki je pooblaščen pobirati naročnino za Glas Naroda in izdajati pravovelnjava potrdila. Sedaj se mahaja v državi Pennsylvaniji. Prosimo rojake, da mu gredo na roke in ga priporočamo. Za naklonenost se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Upravištvo Glas Naroda, 331 Grove Street,

Kdo ve, kje je JOHN SOLAR? Rad bi izvedel za naslov svojega brata STANISLAVA ZUPANČIČ, doma iz Javorje, Smartno pri Litiji. Leta 1905, je bil tukaj v Forest City, Pa., in zdaj ne vemo, kje je. Tukaj ima očetna in tri sestre. Kdor ve kaj o njem, naj mi poroča, ali naj se pa sam oglasi svojem bratu: Paul Zupančič, R. F. D. No. 2, Box 41, Forest City, Pa. (15-19-5)

KROJAČI, POZOR, KROJAČI!

Delo dobila 2 izurjena krojača, najsiho kar najbolj ugaja za vrhne suknje ali rekele, hlače, telovnike, ali samo za popraviljanje. Delo stalno, plača po dogovoru. Pridite ali pišite na naslov: J. A. Ambrozich, 418 Pierce St., Eveleth, Minn. (11-5 v d)

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-

duho, božjast, ataksijo, vodenico, srce, jetra, ledice in želodčne bolezni. Bolečine na trebuhu, v prsih, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogrce. Moške ali ženske bolezni ali slabo kri se lahko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni.

Uradne ure: ob delavnikih od 9. dopoldne pop. Ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY

308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

Dr. MOY je uspešno ozdravil na-